

PROCIJENA STVARNE KVALITETE NOGOMETAŠA

- POJAM STVARNE KVALITETE NOGOMETAŠA
- KRITERIJI ZA PROCJENU STVARNE KVALITETE NOGOMETAŠA
- KRITERIJI ZA PROCJENU STVARNE KVALITETE VRATARA

3.1. Stvarna kvaliteta nogometaša

U unutarnje čimbenike i modele uspješnosti momčadi spadaju potencijal i stvarna kvaliteta igrača. Razvoj nogometa kao momčadske sportske igre, kao i stvarna kvaliteta nogometaša, najbolje se vide na svjetskim nogometnim prvenstvima, natjecanju na kojem najbolji nogometaši demonstriraju svoju natjecateljsku kvalitetu. Nogometna igra je kroz svoj razvoj prolazila različita razdoblja. U jednom periodu razvoja nogometne igre bila je dominantna tehnika. U drugom razdoblju dominantna je bila taktika, razvoj taktičkih sustava igre i taktička nadmudrivanja. Nakon toga je nastao period gdje je kondicijska priprema nogometaša s naglaskom na relevantne sposobnosti zauzimala dominantno mjesto u izražavanju stvarne kvalitete nogometaša, tj. cjelokupne uspješnosti u igri.

Mogli bismo reći da je današnji nogomet sinteza razvoja svih sposobnosti, osobina i znanja kroz povijest, od kojih se neke, po mnogim nogometnim ekspertima, primiču granici savršenstva. Nezaobilazna je činjenica da je suvremeni nogomet postao značajan dio svjetskog showbusinessa. Ulaganje kapitala u nogomet kao sportsku igru donijelo je ovom timskom sportu s kontaktom epitet „najvažnije sporedne stvari“ na svijetu. Kako uloženi kapital očekuje i povrat uz zaradu, to značaj nogometnih eksperata postaje iz dana u dan sve veći, a stvarna kvaliteta nogometaša uvjet bez kojeg nije moguće kreirati igru i natjecateljski uspjeh. Permanentno unapređenje kvalitete nogometa u cjelini u posljednja dva desetljeća rezultat je postupnog povećanja razine kvalitete svakog pojedinca, tj. pretvaranja pojedinačnog potencijala nogometaša u njegovu stvarnu kvalitetu koja se manifestira u individualnoj i timskoj igri na natjecanjima.

Vremensko trajanje pretvaranja sportaševog potencijala u stvarnu kvalitetu za svakog nogometaša (i ostalih sportaša) je individualno, ali ovisi o mnogobrojnim čimbenicima koji su u interakciji. Je li je potencijal urođen? Razvija li se potencijal za sportsku granu učenjem i vježbanjem? Ova i slična pitanja nisu novijeg datuma, a mnogobrojni znanstvenici pokušavaju prepoznati potencijal u različitim sportskim granama uključujući znanstvene spoznaje iz različitih sportskih znanosti. Iz mnogobrojnih analiza strukture nogometne igre pretpostavlja

se da stvarna kvaliteta igrača ovisi od relevantnih sposobnosti, osobina, znanja i vještina. Iako su provedena mnogobrojna istraživanja o psihosomatskom statusu nogometaša, o ekspertnoj važnosti kriterija u momčadskim sportskim igrama je neznatan broj istraživanja. Pokazatelji cjelokupnog potencijala nogometaša temeljeni su na razini razvijenosti bazičnih antropoloških karakteristika i specifičnih nogometnih sposobnosti, osobina, vještina i znanja. Ovi pokazatelji su u funkciji selekcije u tijeku dugogodišnje nogometne izobrazbe. Prepoznati genski potencijal budućeg nogometaša u što ranijoj dobi, te koristeći stručno znanje i najnovije znanstvene spoznaje o razvoju potencijala u što ranijoj dobi, te stvarne kvalitete igrača postao je jedan od glavnih ciljeva trenera-eksperata suvremenog nogometa. No da bismo to postigli nužno je: - prepoznati djecu s velikim potencijalom za uspjeh u nogometu (tzv. otkrivanje i prepoznavanje talenata- iznimnih obilježja u specifičnom području), - znati razvijati potencijal talentirane djece (treniranje i prepoznavanje talenata) i - znati odabrati najprikladnijeg pojedinca ili skupinu pojedinaca koji mogu izvršiti zadatke i uloge u igri (selekcija igrača). Međutim, čak ni pokazatelji cjelokupnog potencijala ne znače nužno i dosezanje stvarne kvalitete nogometaša koja će se izraziti u cjelokupnoj uspješnosti u igri. Nije rijedak slučaj u nogometnoj praksi da igrač na treningu / prijateljskoj utakmici često puta pokaže visoku kvalitetu igre koja mu upravo nedostaje na natjecateljskim utakmicama. Tako, primjerice, ako nogometaš ima visok morfološki, motorički i funkcionalni potencijal da postane izvrstan nogometaš, a pri tom nema poželjna psihosocijalna obilježja, vjerojatno neće moći ostvariti visoku razinu konzistentnosti u situacijskom učinku u igri tijekom natjecanja. Tako sposobnost prepoznavanja i predviđanja događaja u igri, selektivno odlučivanje i reagiranje u igri mogu biti presudni čimbenici uz psihološke vještine (npr. sposobnost kontrole uzbuđenja) za iskoristivost potencijala nogometaša. Otuda i potreba da se razlikuje potencijal od stvarne kvalitete nogometaša, jer postignuti natjecateljski rezultat ovisi o stvarnoj kvaliteti igrača, a ne o igračevu potencijalu. To je slikovito rečeno u iskazu „ Ne igra potencijal nego uspješna izvedba“ (Wotten 1992). Dakle, pod pojmom stvarne kvalitete nogometaša podrazumijeva se postignuta razina cjelokupne uspješnosti u igri (Trninić, 2006.). Pored razlike između potencijala i stvarne kvalitete nogometaša, moguće je razlikovati i dva oblika stvarne kvalitete nogometaša, i to: - cjelokupnu uspješnost nogometaša koja obuhvaća sve čimbenike stvarne kvalitete koje procjenjuju nogometni eksperti, i - situacijsku učinkovitost nogometaša koja obuhvaća dio cjelokupne uspješnosti u igri koji je objektivno mjerljiv putem statističkog zapisa utakmice pa predstavlja djelomičnu uspješnost u igri. Igrači koji imaju visoku razinu stvarne kvalitete na više pozicija u igri, protagonisti su suvremenog nogometa i uspješnosti sprovedbe zamišljene taktike trenera na terenu. Oni su ti koji donose odluke o tijeku akcija u svim fazama nogometne igre, te čine trenere i suigrače uspješnima ili manje uspješnima. Prema Trniniću (2006.), moguće je razlikovati individualnu i momčadsku stvarnu kvalitetu pojedinca. Individualna kvaliteta pojedinca podrazumijeva uspješno rješavanje određene situacije u igri u skladu s individualnom odlukom i prema samostalnom izboru igrača, a momčadska kvaliteta podrazumijeva uspješno rješavanje određenih situacija u igri od strane pojedinca kao rezultat organizirane igre, ravnoteže i sinergije djelovanja igrača cijele momčadi. Vrlo je važno da svaki pojedinac svoje kvalitete koristi na granici subjektivnog maksimuma u svim fazama i prekidima igre. Nogometna igra ponudila je mnoštvo pojedinaca izuzetne individualne kvalitete koji u interakciji sa suigračima nisu imali očekivani situacijski učinak, a samim tim nisu dosegli natjecateljsku vrijednost sukladno svom potencijalu. Ali postoje igrači koji nemaju

izraziti individualni kvalitet, no u suradnji sa suigračima dosežu maksimalan natjecateljski učinak. Nogometni treneri / eksperti mišljenja su da postoje razlike među igračima koji igraju na pojedinim pozicijama. Naravno te razlike su u antropološkim obilježjima, ali i u ulogama i zadacima u igri koji su dodijeljeni svakom pojedincu unutar određenog taktičkog sustava igre, koje se manifestiraju u ponašanju igrača na utakmici. To ponašanje igrača na utakmici promatra se i mjeri pokazateljima situacijske učinkovitosti. Zbog toga je važno utvrditi koeficijente važnosti (pondere) za pojedine kriterije za svaku poziciju u nogometnoj igri. Optimalan način vrednovanja kvalitete nogometaša u svim fazama igre je procjenjivanje igrača na temelju ponderiranih kriterija. Na taj način moguće je ciljano procijeniti stvarnu kvalitetu igrača na situacijskom treningu i na utakmici. Procjena situacijske uspješnosti igrača usmjerena je prema analizi dobrih i loših strana individualne i kolektivne igre, a u skladu s rezultatima procjene moguće je odrediti ciljeve i podciljeve u procesu poučavanja, učenja i vježbanja. Takav integralan pristup ekspertnom vrednovanju i praćenju situacijske učinkovitosti daje informacije o razini igračke stabilnosti u situacijskom učinku ili konzistenciji vrhunske izvedbe kroz duži vremenski period. Razvoj i održavanje individualnih sposobnosti, osobina, znanja i vještina nogometaša te odabir pozicije i uloge u igri koja će proizvesti momčadski situacijski učinak zadaća je i tendencija svih nogometnih trenera. Dakle, s gledišta sustava kriterija za procjenu stvarne kvalitete nogometaša potrebno je uključiti individualni i momčadski aspekt igre za svakog pojedinca. Za procjenjivanje cjelokupnog potencijala i stvarne kvalitete u igri treba uočiti jake i slabe strane svih tipova igrača, jer je to preduvjet oblikovanja tehničko-taktičkih i kondicijskih programa treninga, te teoretske, natjecateljske i psihosocijalne pripreme nogometaša. Nogomet kakav danas igraju najbolje momčadi (klubovi i reprezentacije u završnicama raznih natjecanja) zahtijevaju od igrača visoku razinu stvarne kvalitete. Suvremena momčadska igra zahtijeva svestranog pojedinca, podjednako uspješnog u svim fazama i podfazama igre i na svim dijelovima terena, a od trenera-eksperta traži se kontinuirano i sustavno praćenje utjecaja različitih sustava integralne sportske pripreme, koncepta igre i tipova igrača. Svakako treba naglasiti da se proces pretvaranja potencijala u stvarnu, tj. natjecateljsku vrijednost nogometaša odvija u razdoblju djetetova rasta i razvoja, u uvjetima značajnih tjelesnih, fizioloških, psihičkih i socijalnih promjena. Stoga, da bi bio uspješan u „traženju“ talenata, u njihovom daljnjem razvoju te u njihovoj selekciji, treneru nisu dovoljne spoznaje o treniranju odraslih nogometaša, nego poznavanje i razumijevanje temeljnih obilježja rasta i razvoja djece i mladih sportaša.

3.2. Kriteriji za procijenu stvarne kvalitete nogometaša

3.2.1. Opis varijabli kriterija za procjenu stvarne kvalitete nogometaša koji primarno igraju na pozicijama: BO, CO, BV, CV i NA u fazi tranzicije obrane i pozicijske obrane

RPO - Razina pritiska u obrani

Poremetiti ritam i tempo protivničkog napada, onemogućiti mu da organizira igru u formaciji iz koje ostvaruje uspješne napade, onemogućiti pravovremenost i brzinu protoka lopte, što se manifestira usporenim prijenosom lopte driblingom ili dodavanjem, te na nekontrolirane reakcije (pogrešna dodavanja, nekontrolirana ispućavanja, prekršaji pravila, itd.), energetski iscrpljivati protivnika i tako mu smanjivati učinkovitost u napadu. Razina i učinkovitost pritiska svakog pojedinca ovisi o mnogobrojnim faktorima prije svega o individualnim ulogama, odgovornosti, brzini, agresivnosti, koncentraciji, te o intenzitetu, trajanju i organizaciji pritiska u obrani. Pritisak u obrani odnosi se na sposobnost ostvarenja i zadržavanja kontinuiranog pritiska (fizičkog i mentalnog) na:

a) igrača u posjedu lopte i

b) igrača bez lopte, uz uvjet kontrole pozicije u obrani.

a) Pritisak na igrača u posjedu lopte podrazumijeva agresivno držanje napadača u posjedu lopte u igri 1:1 bez pomoći suigrača i bez prekršaja, a to obuhvaća:

- prisiljavanje igrača na pasivno vođenje i pasivnu manipulaciju loptom,

- usmjeravanje napadača na jaku stranu obrane (slaba strana napada)

onemogućavajući mu adekvatan pregled igre i igrališta,

- spriječiti otvoreni udarac na gol i zatvoriti optimalne kutove dodavanja i

- onemogućiti prodore s loptom po dubini igrališta u cilju ostvarivanja povoljnije pozicije za nastavak akcije,

- zatvaranje prilaza голу nakon napadačeva udarca na gol, čime se napadaču oduzima prednja pozicija za osvajanje lopte nakon odbijanja od okvira gola ili golmana.

b) Pritisak na igrača bez lopte (kontrola linija dodavanja) podrazumijeva sposobnost agresivnog čuvanja napadača koji se nalazi na, tzv.,jedno dodavanje od lopte. Taj

pritisak obuhvaća:

- sposobnost odvajanja igrača u svrhu primanja lopte nakon dodavanja,
- sprječavanje lakog (čistog) dodavanja u prvom redu po dubini i širini igrališta;
- sposobnost kontrole linija utrčavanja u prazan prostor, osobito u zoni napada protivnika kako bi se onemogućilo stvaranje povoljnih prilika za izravan udarac na gol ili asistenciju,
- otežavanje pravovremenog i točnog protoka lopte,
- skretanje dodane lopte radi prekida igre u napadu ili dolaženja u posjed lopte.

PO - Pomaganje u obrani

Pomaganje u obrani podrazumijeva sposobnost brzog i pravovremenog pomaganja suigraču u timskom obrambenom djelovanju u odnosu na položaj lopte. Osnovni cilj pomaganja suigraču koji čuva napadača s loptom je da ga uspori, zadrži ili zaustavi u napredovanju prema голу stvarajući preduvjete za oduzimanje lopte. S obzirom na velike mogućnosti protivničkog djelovanja u napadu, nužna je stalna i pravovremena suradnja obrambenih igrača. Vodeći računa o tome da je napadač uvijek u prednosti u odnosu na obrambenog igrača jer prvi izvodi pokret, u mnogim situacijama tijekom utakmice neophodno je sudjelovanje dvojice (a nerijetko i više) obrambenih igrača protiv jednog napadača.

Svakako treba napomenuti da se ekipa od prodora u mnogim situacijama može uspješno obraniti samo u slučaju agresivnog i pravovremenog pomaganja koje se manifestira kao:

- prilazak suigraču koji čuva direktnog napadača u posjedu lopte,
- pomaganje i pravovremeno vraćanje direktnom napadaču (kako bi se zaustavio prodor s loptom),
- pomaganje pomagaču,
- obrambene varke,
- udvajanja i utrojenja (tripliranja) na igraču s loptom,
- suradnja u rješavanju skok igre u obrani,
- suradnja i pomoć u sprječavanju i ometanju napadača u prijemu lopte,
- pomoć u osvajanju tzv. "ničijih lopti",
- suradnja u brojčano nepovoljnim situacijama.

OL - Oduzimanje (osvajanje) lopte

Odnosi se na sposobnost obrambenog igrača da izvrši kontroliranu i svjesnu agresivnu akciju radi dolaženja u posjed lopte na jedan od sljedećih načina:

- presjecanjem linije dodavanja ("presječena lopta");
- oduzimanjem tzv. "čuvane" lopte;
- oduzimanjem vođene lopte;
- iznuđivanjem prekršaja ili prekršaja pravila;
- osvajanjem tzv. "ničijih lopti".

Napomena: U taj kriterij ne ulaze sprječavanje izravnog šuta i akcija obrambenog igrača nakon izvođenja protivničkog prekida kada se dolazi u posjed lopte.

UIPO - Uspješnost u igri iz prekida u obrani

Igra iz prekida u obrani postaje sve važniji dio modernog nogometa jer se veliki broj golova na najvećim natjecanjima postiže upravo na taj način. Taj se naziv odnosi na sve one udarce koji se izvode nakon što je igra iz nekog razloga bila prekinuta (golmansko ispucavanje, ubačaj rukom-aut, udarac iz kornera, dosuđen prekršaj na igraču tj. izravan slobodni udarac i / ili prekršaj pravila igre, te situacije golman / napadač 1:1). Iznimka strogoj definiciji "početka ili ponovnog početka igre" je situacija jedan na jedan između golmana i napadača. Svoje uključivanje u igru iz prekida duguje vjerojatnosti za postizanje pogotka i brzini kojom se izvodi. Većina ovakvih situacija završava za jednu sekundu. Pod uspješnosti u igri iz prekida podrazumijeva se sposobnost da se izборi najpovoljnija pozicija u cilju pravovremene i uspješne reakcije nakon protivnikovog izvođenja prekida (auta, slobodnog udarca, kornera itd.), s ciljem dolaska u ponovni posjed lopte.

Uspješnog igrača u prekidima obilježava agresivnost, brzina i pravovremenost reakcije nakon izvođenja protivničkih prekida.

Uspješnost obrambenog igrača nakon prekida očituje se u:

- odabiru najpovoljnije pozicije za reakciju nakon izvođenja prekida;
- anticipaciji putanje odbijene lopte
- "čišćenju" lopte iz kaznenog prostora
- sposobnosti izvođenja brzih i snažnih uzastopnih reakcija.

Napomena: Ovdje se ne misli na prekide igre nakon dosuđenog kaznenog udarca (11m), sudačkom podbacivanju, te o početnom udarcu).

UTO - Uspješnost u tranziciji obrane

Tranzicija podrazumijeva organizirani i brzi prijelaz svih jedanaest igrača iz faze napada u fazu obrane s ciljem sprječavanja protivnika da ostvarivanju brojčane i prostorne prednosti. Uspješnost tranzicije ovisi o uravnoteženosti vlastitog napada i o unaprijed dogovorenim kretnjama prilikom povratka u obranu na cijeloj dužini terena, a manifestira se u :

- pravovremenom dolasku na poziciju prostorne prednosti kao preduvjetu sprječavanja pravovremenog dodavanja napadača,
- zaustavljanju ili zadržavanju brzog napredovanja lopte u smjeru vlastitog gola (sprječavanje dodavanja ili driblinga kroz sredinu ili preko bokova),
- prisiljavanju protivnika na što veći broj cik-cak kretnji u prijenosu lopte driblingom i / ili dodavanjem,
- onemogućavanju pretrčavanja i lob dodavanja,
- ometanju i onemogućavanju napadača da prime loptu i vrše prodore s loptom i bez nje prema голу;
- prisiljavanju protivnika na pozicijsku igru jedanaest na jedanaest (11:11).

Tranzicija po izgubljenoj lopti podrazumijeva organizirani i brzi prijelaz svih jedanaest igrača iz faze napada u fazu obrane s ciljem sprječavanja protivnika u ostvarivanju brojčane i prostorne prednosti.

SIVPO - Sposobnost igranja na višestrukim pozicijama u obrani

Odnosi se na sposobnost čuvanja direktnog napadača koji igra na centralnim i bočnim pozicijama u napadu. Igrači koji vladaju univerzalnim osnovama igre (polivalentna tehnika i taktika) imaju mogućnost igranja na više pozicija u obrani. Za kvalitetu nogometne momčadi od izuzetnog je značaja imati igrača koji može igrati na više pozicija u obrani jer se na takav način otvaraju mogućnosti za raznovrsna taktička rješenja u različitim sistemima obrane. Svakako da je važno izvršiti selekciju igrača koji mogu igrati na više pozicija, tj. zadovoljiti veći broj kriterija u pojedinoj fazi igre.

SŠ - Sprječavaje šuta

Podrazumijeva se sposobnost obrambenog igrača da spriječi ili odbije protivnikov šut bez učinjenog prekršaja, tako da se dio tijela kojim se blokira i / ili odbija udarac postavlja na zamišljeni pravac šutiranja prema голу. Sprječavanje šuta izuzetno je važno u situacijama kada je protivnik okrenut licem prema голу i nalazi se unutar kaznenog prostora ili u ostalom dijelu napadačke zone u situacijama izglednim za izravan šut na gol.

UPZ -Uspješnost u postavljanju zaleđa (offside)

Odnosi se na sposobnost uspješne primjene pravila nogometne igre (offside-zaleđe) koje omogućava prekid protivničke akcije i dolaženje u posjed lopte zbog nedozvoljenog položaja protivničkog igrača.Sposobnost primjene pravila "zaleđa" od izuzetnog je značaja u situacijama brojčane nadmoći protivnika radi prekidanja njegove dominacije u napadačkoj akciji i ponovnog dolaženja u posjed lopte.

3.2.2. Opis varijabli kriterija za procjenu stvarne kvalitete nogometaša koji primarno igraju na pozicijama: BO, CO, BV, CV i NA u fazi tranzicijskog napada i pozicijskog napada

5.3.5. 2.1. KL - Kontrola lopte

Pod tim se podrazumijeva sposobnost uspješne manipulacije loptom u mjestu i kretanju svim dozvoljenim djelovima tjela, a u vidu sigurnog primanja, vođenja i čuvanja u posjedu. Kontrola lopte sastavni je dio kontrole igre, koja smanjuje broj izgubljenih lopti tijekom utakmice.

VD - Vještina dodavanja

To je sposobnost pravovremenog odabira optimalnog načina, a zatim brzog i preciznog izvođenja otkrivenom suigraču u transformaciji po osvojenoj lopti i pozicijskom napadu.Vještina dodavanja odnosi se na primjenu osnovnih i naprednih tehnika

dodavanja s mjesta, iz kretanja, vođenja i skoka, a očituje se u:

- brzom, točnom i pravovremenom dodavanju najbolje postavljenom suigraču,
- kratkom, srednjem ili dugom dodavanju,
- dodavanju svim dozvoljenim dijelovima tijela s ciljem zadržavanja lopte u posjedu, kreiranja izglednih prilika za izravan udarac na vrata ili asistencije.

PL - Prodori s loptom

Pod tim se podrazumijeva sposobnost probijanja linija obrane na centralnoj ili bočnim pozicijama terena s realizacijom (1-na-1, 1-na-2 i / ili 1-na-3 itd.) a manifestira se kao:

- nadigravanje pozicija odbrane u prijemu lopte,
- nadigravanje pozicija obrane nakon prijema lopte i u "brzom vođenju",
- brzina polaska u dribling;
- probijanje linije obrane u tranzicijskom napadu što omogućava stvaranje prostorne prednosti za realizaciju akcije.

IBL - Igra bez lopte

Misli se na sposobnost neprekidnoga i svrhovitoga kretanja igrača bez lopte u promjenjivom ritmu i smjeru kretanja u skladu s pozicijom obrane, položajem suigrača i lopte. Cilj je zbuniti obrambenog igrača, stvoriti prazan prostor (kreirati prostor suigraču), izbjeci offside, te otkriti se za primanje lopte na pravom mjestu u pravom trenutku. Otkriti se za prijem lopte promjenom pozicije na igralištu, utrčati u prazan prostor u obrani, odvući pažnju obrambenih igrača od lopte, te zadržati optimalan razmak od suigrača za adekvatan protok lopte ciljana su kretanja igrača bez lopte.

UTN - Uspješnost u tranzicijskom napadu

Odnosi se na sposobnost brze i organizirane transformacije po osvojenoj lopti, s ciljem ostvarivanja prostorne i / ili brojčane premoći nad protivnikom kako bi se iskoristila trenutačna neorganiziranost protivničke obrane. Prepoznati i iskoristiti slabosti protivničke obrane, otkriti se za prvo dodavanje u dubinu i / ili širinu terena, probiti liniju protivničke obrane (pretrčavanjem s loptom ili bez lopte popunjavajući linije kretanja), tako stvarajući predispozicije za kažnjavanje trenutačno neorganizirane obrane protivnika.

SIVPN - Sposobnost igranja na višestrukim pozicijama u napadu

Suvremeni nogomet zahtijeva igrače polivalentnih tehničko-taktičkih sposobnosti. Svestrani igrači vladaju univerzalnim osnovama igre (polivalentna tehnika i taktika) koje im omogućavaju polivalentnu igru u fazi napada. Igrači koji mogu igrati na više pozicija u napadu omogućavaju i raznovrsnija rješenja u različitim sistemima igre. S aspekta tendencija razvoja nogometa poželjno je selektirati igrače koji mogu igrati na više pozicija (zadovoljiti veći broj kriterija u pojedinoj fazi igre) zbog raznovrsnosti tehničkotaktičkih rješenja.

UIPN - Uspješnost u igri iz prekida u napadu

Odnosi se na uspješnost u igri iz prekida odakle je smanjena mogućnost izravnog udarca na vrata (golmansko ispućavanje, udarac iz kornera, slobodni udarci iz zone napada i pripreme napada, situacije napadač / golman 1 na 1 i sl.) ili izravan udarac na gol prema pravilima nogometne igre nije dozvoljen (ubačaj rukom-aut, indirektni udarac). Iznimka strogoj definiciji "početka ili ponovnog početka igre" je situacija jedan na jedan između golmana i napadača. Svoje uključivanje u igru iz prekida duguje vjerojatnosti za postizanje pogotka i brzini kojom se izvodi. Većina ovakvih situacija rezultira pogotkom i završava za jednu sekundu. Prilikom definiranja igre iz prekida teško je definirati broj dopuštenih dodira s loptom koji odvaja igru iz prekida od normalnog toka igre jer ne postoji uvjerljivi odgovor (svoj stav o trajanju igre iz prekida i broju dodira s loptom ekspert procjenjuje po subjektivnoj procjeni). Uspješnost u igri iz prekida očituje se u:

- zauzimanju najbolje pozicije za nastavak akcije nakon izvođenja prekida,
- upućivanju udarca na gol nakon izvedenog prekida,
- osjećaju za izbor najpovoljnije pozicije za anticipaciju odbijene lopte,
- sposobnosti izvođenja brzih i snažnih skokova .

ŠI - Šut iz igre

Odnosi se na sposobnost postizanja pogotka u tijeku transformacije po osvojenoj lopti i / ili pozicijskog napada s mjesta, iz kretanja neposredno nakon prijema lopte i iz vođenja: nogom, glavom i / ili bilo kojim drugim dozvoljenim dijelom tijela.

3.2.3. Kriteriji za procjenu stvarne kvalitete vratara

OUI – Obrana udaraca iz igre

Odnosi se na sposobnost sprječavanja protivnika da u tijeku tranzicijskog i / ili pozicijskog napada s mjesta, iz kretanja neposredno nakon prijema lopte i iz vođenja, nogom, glavom i / ili bilo kojim drugim dozvoljenim dijelom tijela postigne pogodak. Vratar bi na osnovu kretanja i aktivnosti napadača u pripremi udarca, načina djelovanja suprotstavljenog obrambenog igrača, utvrđenog kuta i daljine šutiranja te određivanja smjera i visine udarca trebao izabrati pravilan položaj tj. okomito na pucača po osi tijela, koji će mu osigurati kontrolu prostora, pravovremenost i brzinu reakcije potencijalnog sruza ruke i / ili drugog dijela tijela kojim se izvodi obrambeni pokret i lopte.

OISU – Obrana izravnih slobodnih udaraca

Misli se na sposobnost sprječavanja napadača da izravnim šutom iz slobodnog udarca postigne pogodak. Posebno važno je da vratar pravilno procijeni udaljenost od

vrata i pravilno postavi živ zid. Većina vratara postavlja živi zid tako da jednim svojim dijelom pokrije drugu stativu, a drugi dio živog zida ostavlja mu neometan pogled na izvođača udarca. U praksi je tako pokriveno oko 75% površine gola. Kada je suočen s vrhunskim izvođačem slobodnih udaraca, za vratara su najopasnije pozicije oko ruba kaznenog prostora. Broj igrača u živom zidu vratar određuje na osnovu pozicije odakle se izvodi slobodan udarac. Najveći broj igrača u živom zidu je kad se izvodi slobodni udarac s centralnih pozicija, a broj igrača u živom zidu se smanjuje kako se mjesto izvođenja slobodnog udarca udaljava od vrata i pomjera prema bočnim linijama igrališta (prema centru i aut linijama). Vratar svakako treba obratiti pažnju i na eventualno postavljenog napadača u živom zidu koji mu može zakloniti izvođača ili putanju lopte. Vrhunski vratari imaju i sposobnost predviđanja namjera izvođača na osnovu iskustva i proučavanja izvođača slobodnih udaraca, njegovih kretnji, dužine zaleta, položaja tijela itd.

OKU – Obrana kaznenog udarca (11 m)

Podrazumijeva se sposobnost sprječavanja izvođača kaznenog udarca (11m) u postizanju pogotka. Vrhunski golmani traže signale koji će im otkriti gdje igrač namjerava pucati. Neki od najpouzdanijih signala su stajna noga u trenutku udarca, položaj stopala noge s kojom se šutira, zatim položaj kukova i grudi izvođača. Odlučnim i agresivnim stavom, te kretnjama na osnovu ovih signala vratar će nastojati izvođača kaznenog udarca prividno dovesti u podređeni položaj, te stvoriti dojam dominacije nad prostorom i situacijom i na taj način znatno povećati svoje šanse za sprječavanje pogotka.

UI 1:1 – Uspješnost u igri vratar / napadač 1- NA- 1

Odnosi se na sposobnost sprječavanja postizanja pogotka u situacijama kada napadač probije zadnju liniju obrane i sam krene prema vrataru (jedan-na-jedan). Sposobnost vratara u sprječavanju napadača u situacijama 1-na-1 u postizanju pogotka postiže se izborom pravilnog položaja tijela koji omogućava kontrolu prostora, pravovremenost i brzinu reakcije ometanja, izbijanja lopte, blokiranja udarca ili oduzimanja lopte napadaču.

PO – Pomaganje u obrani

Podrazumijeva se sposobnost vratara u pomaganju suigraču u obrambenom djelovanju, a da time ne reducira svoje obrambeno djelovanje. Ova sposobnost najbolje se očituje u verbalnoj komunikaciji vratara s obrambenim igračima zbog dobrog pregleda igre i pregleda pozicije igrača, te pravovremenim istrčavanjima i pokrivanju prostora prema protivničkim napadačima s ciljem onemogućavanja prostorne prednosti i mogućnosti otkrivanja za prijem lopte. Vratar mora imati pravovremenu usklađenost reakcija sa suigračima jer takva komunikacija osigurava pravovremenu reakciju i stvara preduvjete za ponovni dolazak u posjed lopte.

OL - Osvajanje lopte

Misli se na sposobnost vratara da kontroliranom, svjesnom i agresivnom akcijom dođe u posjed lopte. Oduzimanje lopte može se ostvariti na jedan od načina:

- izbijanjem ili oduzimanjem vođene lopte,
- presjecanjem linije dodavanja ("presječena lopta");
- osvajanjem "ničijih lopti",
- iznuđivanjem prekršaja od strane napadača.

VD – Vještina dodavanja lopte

Pod tim se podrazumijeva sposobnost pravovremenog izbora optimalnog načina, a potom brzog i preciznog dodavanja otkrivenom suigraču u tranziciji napada i pozicijskom

napadu, ovisno o poziciji obrane, te pravcu i brzini otkrivanja suigrača za prijem lopte. Odmah po dolasku u posjed lopte, vratar mora ostvariti dobar pregled igre i pozicije svojih i protivničkih igrača, te u vidu asistencije prosljediti loptu najbolje postavljenom suigraču omogućavajući mu nesmetan prijem u odnosu na djelovanje protivničkih igrača. Vještina dodavanja lopte vratara obuhvaća direktna, indirektna i lob dodavanja rukama, nogama i ostalim dijelovima tijela koja omogućavaju osvajanje prostora i / ili realizaciju, ne kršeći pri tome pravila igre.